

Witryna UTW

NIEREGULARNIK
KARKONOSKIEGO UNIWERSYTETU TRZECIEGO WIEKU
11 - 2017

ROLA SENIORÓW
W SPOŁECZEŃSTWIE

II KONFERENCJA
MIĘDZYPOKOLENIOWA

KARKONOSKI UNIWERSYTET
TRZECIEGO WIEKU
KARKONOSKIEJ PAŃSTWOWEJ
SZKOŁY WYŻSZEJ

25. stycznia 2017

ISSN 2082-0429

SPIS TREŚCI

II KONFERENCJA MIĘDZYPOKOLENIOWA nt. „ROLA SENIORÓW W SPOŁECZEŃSTWIE” <i>Janina Peikert</i>	1
BY STAROŚĆ MIAŁA CORAZ LEPSZE IMIĘ <i>Janina Peikert</i>	3
JUNIORZY NA KONFERENCJI	
MAPA SKOJARZEŃ I OBSERWACJI ZWIĄZANYCH ZE STAROŚCIĄ <i>Uczniowie Szkoły Podstawowej</i>	5
BABCIA I DZIADEK W CZORAJ I DZIŚ <i>Uczniowie Gimnazjum</i>	7
ROLA SENIORA W SPOŁECZEŃSTWIE <i>Małgorzata Biegus, Kornel Musiał</i>	14
SENIOR W ASPEKTCIE EKONOMICZNO-GOSPODARCZYM KRAJU <i>Janina Peikert</i>	20
KIERUNKI AKTYWNOŚCI SENIORÓW PROWADZONE NA KUTW <i>Janusz Karcz, Janina Peikert</i>	23
TAŃCE W KRĘGU INTEGRUJĄ <i>Ida Baj</i>	24
POKAZ MODY <i>Martyna Grzesiak, Janina Peikert, Anna Stebelska</i>	26
OPRACOWANIE WYNIKÓW SONDAŻU NA TEMAT STAROŚCI <i>Elżbieta Zawadziło</i>	27

II KONFERENCJA MIĘDZYPOKOLENIOWA nt. „ROLA SENIORÓW W SPOŁECZEŃSTWIE”

Inspiracją do zorganizowania tej konferencji była złożona na początku roku akademickiego 2016/2017 prośba opiekunów Uniwersytetu Dziecięcego w Kowarach o zapoznanie młodocianych studentów z rolą seniora w dzisiejszym społeczeństwie, a także przybliżenie sylwetki dzisiejszego człowieka w późnym okresie dorosłości. Chęć poruszenia problematyki senioralnej na Uniwersytecie Dziecięcym świadczy zarówno o dojrzałości opiekunów jak i o tym, że starość obecnie to już nie tylko problem zauważalny ale i ważny społecznie. Pamiętając bardzo dobre doświadczenia pierwszej Międzypokoleniowej Konferencji nt. „Senior w społeczeństwie”, jaka miała miejsce na naszym Uniwersytecie w roku 2010, pomyśleliśmy o prezentacji roli seniora a także jego aktywności i możliwościach w sposób dość obszerny ale taki, który nie zanudziłby naszych młodych gości.

Przede wszystkim nasi młodzi koledzy, też powinni się wypowiedzieć, w jakiegokolwiek formie i podzielić się z nami spostrzeżeniami na temat starości, bo zmysł obserwacyjny ma młodzież doskonały, a poza tym już samo zainteresowanie się, przynajmniej trudnym dla młodych tematem, przygotowuje ich nieco do naszego spotkania.

Postanowiliśmy też zaprosić do udziału w konferencji studentów Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej, by to właśnie oni zreferowali rolę seniora w społeczeństwie. Sobie pozostawiłam aspekt ekonomiczno-gospodarczy życia emerytów, bo sądziłam, zresztą jak się okazało słusznie, że cały sektor młodzieżowy nie zwróci na to zupełnie uwagi. Z kolei chcieliśmy pokazać, jak wiele różnych form aktywności podejmują słuchacze Karkonoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku – to już w formie barwnej prezentacji multimedialnej naszych zajęć.

Nie mogło też zabraknąć wspólnej zabawy i tu postanowiliśmy zaprosić juniorów do integracyjnego tańca w kręgu, jaki do muzyki etnicznej jest prowadzony na KUTW od kilku lat. Ostatnim punktem miał być pokaz mody.

Po przedyskutowaniu całokształtu konferencji na Radzie Samorządu Słuchaczy ustaliliśmy następujący program ramowy konferencji, jaka odbyła się 25. stycznia 2017 roku:

10.00

- powitanie gości
- krótkie badanie sondażowe
- krótkie wprowadzenie do konferencji
- wystąpienie uczniów szkoły podstawowej
- wystąpienie gimnazjalistów
- referat studentów
- wystąpienie seniorów
- prezentacja multimedialna o KUTW

11.15

- przerwa na „słodkie co nieco”

11.45

- integracyjne tańce w kręgu
- pokaz mody w wykonaniu juniorów i seniorów

tekst: Janina Peikert

W auli Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej zebrali się: młodzież Uniwersytetu Dziecięcego w Kowarach wraz z opiekunami, studenci Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych KPSW oraz słuchacze Karkonoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

mgr Janina Peikert
Pełnomocnik Rektora KPSW
ds. KUTW

BY STAROŚĆ MIAŁA CORAZ LEPSZE IMIĘ

Starość to bardzo nie lubiane słowo, generalnie odbierane pejoratywnie, a przecież starość to po prostu kolejny etap życia w szeregu przeżywanych lat: niemowlęctwo, dzieciństwo, młodość, dorosłość, starość, sędziwość... I chociaż wszyscy spostrzegają i wiedzą, że żyjemy coraz dłużej, że dzisiejszy senior różni się znacznie aktywnością od dawnego, to za starością, dziś przecież całkiem inaczej wyglądającą, ciągnie się odium społeczeństwa. Powinniśmy mieć świadomość, że czy ją akceptujemy czy nie, to ona po prostu jest, jeśli nam się udało przeżyć odpowiednią ilość lat i to od nas zależy (zakładając w miarę dobry stan zdrowia) jaką treścią ją wypełnimy i jaka ona będzie. Świadomi seniorzy wiedzą, że to czas w którym znakomicie można realizować swoje pasje, marzenia (o ile nie przerastają naszych finansowych możliwości), rozwijać zainteresowania korzystając ze zwiększonej puli wolnego czasu wreszcie cieszyć się osiągnięciami dzieci (jeśli je mają) i wspaniałością wnuków (jeśli się ich doczekali), bo wnuki zawsze są wspaniałe.

Nie raz już słyszałam, że jestem „stara” wypowiedane z dezaprobatą i pobłażającym lekceważeniem. Jestem. I co z tego? Czy to znaczy, że nic nie rozumiem, niczego nie mogę zrobić, niczego nie potrafię, nie mam żadnych potrzeb, nie mam planów, pasji, jestem apatyczna? Na wszystkie te pytania i mój rozmówca, i ja odpowiadaliśmy nie! A więc? I tu oczy rozmówcy zdradzały, że nagle słowo starość zmieniało barwę, stawało się po prostu normalnością, a może nawet budziło minimalną zawiść, że tak wiele mogę, co w powiązaniu z dużą ilością wolnego czasu i znacznie zmniejszonymi obowiązkami dawało ogromne możliwości.

Niekiedy, a chyba nawet dość często słowo starość stosuje się do mentalności lub psychiki człowieka. To tylko przeniesienie pewnego negatywnego stereotypu, nieaktualnej już „kalki”. Tu zdecydowanie należałoby dostosować odpowiednie słownictwo. „Dwudziestoletni staruszek” – jak się czasem mawia – przynosi nam sporo szkody, bo pogłębia, w znacznej mierze nieaktualny już, choć ciągle jeszcze pokutujący stereotyp. Taki dwudziestolatek nie jest staruszką. Jest po prostu apatycznym, znudzonym, niechętnym do działania, bez pasji i pomysłów młodym człowiekiem. Proszę takich ludzi nie włączać do naszej kategorii wiekowej.

My też nie jesteśmy „młodzieżówką”. Jesteśmy pełnymi energii, ciekawości świata i nowości seniorami. Senior, to brzmi dumnie, a BABCIA i DZIADEK to najwspanialsze tytuły świata, których nikt nam nie zabierze i za nic nie oddamy!

Wszyscy sumiennie odpowiadali na pytania sondażu

JUNIORZY NA KONFERENCJI

Członkowie Uniwersytetu Dziecięcego w Kowarach, będącego pod patronatem Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze, nie wygłaszali referatów. Nie prosiliśmy o to i nie chcieliśmy ich wtłaczać w ramy sztywnej konferencji. Prosimy natomiast, by przygotowali swoje uwagi i spostrzeżenia na temat starości i zaprezentowali je.

Uczniowie

Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół nr 1 w Kowarach przygotowali planszę zatytułowaną „Starość” – przedstawiającą mapę skojarzeń i obserwacji związanych ze starością

Na planszy znalazły się następujące hasła:

- Więcej czasu spędzonego z rodziną
- Opiekowanie się wnukami
- Większe narażenie na choroby
- Większe doświadczenie
- Opowiadanie historii ze swojego życia
- Zmiany w wyglądzie np. zmarszczki, siwe włosy
- Życiowa mądrość wynikająca z przeżyć
- Starość zaczyna się wtedy, gdy my uważamy, że jesteśmy starzy!

Plakat zilustrowano zdjęciami ludzi starszych, wyciętymi z kolorowych czasopism. Są na nich: Beata Tyszkiewicz, Alina Janowska, Jan Tomaszewski, Królowa Wielkiej Brytanii Elżbieta II, Louis de Funès i nieznani, uśmiechnięci dziadkowie i babcie z wnukami.

Hania Michella, uczennica klasy VIa Szkoły Podstawowej nr 1 w Kowarach omówiła plakat przygotowany przez grupę młodocianych studentów (w wieku 10 – 12 lat).

Podsumowanie J.P.

Wszystkie spostrzeżenia są plonem uważnej i życzliwej obserwacji najbliższego otoczenia. Rozbrajająco tolerancyjna arbitralność wieku starości jest zapewne wynikiem dyskusji na spotkaniu grupy.

Starsza pani w komunikacji miejskiej

Stereotypowe zachowania:

- jest złośliwa, gdy nikt nie ustępuje jej miejsca
- narzeka na czym świat stoi
- komentuje zachowania młodych ludzi znajdujących się w pobliżu
- latem pomimo tego, że w autobusie czy w tramwaju jest gorąco nie pozwoli nikomu otworzyć okna.

Stereotypy o babci i dziadku:

- siwe loczki
- robótki ręczne
- pyszne wypieki
- czytanie bajek wnukom
- wygodny fotel i gazeta
- opowiadanie o dawnych czasach
- rozpieszczanie wnuków
- nieobeznani i przeciwni dzisiejszej technologii.

5 mitów o seniorach

Mit 1. Wszyscy wymagają opieki.

Wiele ludzi utożsamia niesprawność fizyczną i intelektualną. Jak senior nie dosłyszcy, znaczy nie rozumie.

Mit 2. Już niczego się nie nauczą.

Bo pamięć nie ta, bo świat idzie do przodu. Szczególnie w dziedzinie nowych technologii. Ekspertami w tej kwestii są nastolatki. Dorównać latoroślom w blogowaniu, serfowaniu i czatowaniu.

Mit 3. Już się nażyli.

Zakładamy, że starość to jest czas wycofania. Również z życia publicznego. Oni się narządzili, teraz młodzi niech niosą sztandary, niech decydują jak wygląda rzeczywistość. Tylko w tej rzeczywistości żyć mają także starsi.

Mit 4. Pewnych rzeczy nie wypada.

Jesień życia jest po to, żeby otwierać w życiu nowe rozdziały, właśnie dlatego, że się niektóre zamknęło. Są tacy, którzy w tym wieku odkrywają swoje prawdziwe pasje. Ale otoczenie mówi im: „nie szalej”. Więc nie szaleją, bo się boją reakcji innych, okraszonych prześmiewczym „tobie odbiło na starość”. Starość ma być służebna, poświęcona rodzinie i wnukom.

Mit 5. Nie można się z nimi dogadać.

Bo narzekają, nie są na bieżąco albo żyją wyłącznie wspomnieniami, nie bardzo przystającymi do rzeczywistości. I krytykują młodzież: że nieuprzejma i niewdzięczna. Więc młodzież starszych unika.

[/www.bezuprzedzeń.org/](http://www.bezuprzedzeń.org/)

Najlepszy prezent urodzinowy dla 95-letniej babci? Skok ze spadochronem.

Myśląc o prezencie dla babci najczęściej decydujemy się na czerwone korale, duże kwiaty albo różnokolorowe kłęby włóczki. Bettie Butler na swoje 95. urodziny postanowiła jednak zrobić coś NIECO BARDZIEJ szalonego.

Pani Butler z pewnością nie jest stereotypową babcią. Mało która staruszka na swoje 95. urodziny postanowiłaby wznieść się na prawie 4 tysiące kilometrów i skoczyć ze spadochronem. Nawet nie patrząc na wiek, niewielu śmiałków zdecydowałoby się na taki krok (a właściwie skok).

Podczas, gdy nieustraszona staruszka leciała w stronę ziemi – jej najbliżsi czekali już na lądowisku z tortem urodzinowym. Możemy tylko pozazdrościć wigoru i życzyć jej dwustu lat życia w zdrowiu i szczęściu.

Aha, na 80. urodziny Bestie postanowiła przejechać się skuterem wodnym i polecieć balonem. Boimy się co zaplanuje na okrągłą setkę, kilka sportów ekstremalnych zostało jej jeszcze do odhaczenia.

[/www.onet.pl/](http://www.onet.pl/)

Nie ma jak u babci...

Zwyczajna, stereotypowa babcia piecze 5 placków dziennie, lepi 100 pierogów na minutę, na drutach robi nam sweter, czapkę i szalik, a za każdą ocenę na pocieszenie lub w nagrodę wyciąga z portmonetki kilka srebrnych monet.

Z okazji XV Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom spotkałiśmy się z babcią nietypową, bo oprócz wyżej wymienionych standardowych działań, na rzecz wnuków Pani Stanisława Ziajka napisała dla nich... książkę.

Dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Łąncucie wysłuchały opowiadań z książki Pani Ziajki pt. „Opowiedz mi babciu...”. Historie w niej zawarte to prawdziwe przygody pani Stanisławy, które przeżyła będąc w wieku swoich wnuków.

„Opowiedz mi babciu...” zaadresowane jest nie tylko do dzieci, ale i do Babć oraz Dziadków aby ich zachęcić do zainteresowania swoich wnuków własnymi przygodami z dzieciństwa.

Serdecznie dziękujemy za uroczne spotkanie i wspólne czytanie, Państwa zaś odsyłamy do lektury „Opowiedz mi babciu...”, którą można znaleźć na półkach naszej biblioteki.

/Joanna Jęczalik – Miejska Biblioteka w Łańcucie/

Współcześni dziadkowie – jacy są?

Kiedyś babcia i dziadek byli ostoją ciepła i miłości. Swój wolny czas chętnie poświęcali zabawom z wnukami. Obecnie sytuacja nieco się zmieniła. Dziadkowie inaczej spędzają czas z wnukami – chodzą razem na basen, do kina, jeżdżą na rowerach.

Również coraz więcej czasu poświęcają sobie. Wokół pojawiło się mnóstwo rozrywek skierowanych do osób starszych. Stąd babcie i dziadkowie chętnie korzystają z życia. Nie chcą być już na każde zawołanie dzieci, które chcą podrzucić pociechę babci.

Czy współczesna babcia nadal kojarzy się nam ze staruszką robiącą na drutach szaliki, a dziadek ze starszym panem, który cicho siedzi w fotelu i do niczego się nie wtrąca? Czy potrafią porzucić wszystkie swoje plany, po to by zająć się wnukami?

/www.waszymzdaniem.blog.onet.pl/

Baddie Wenkle

Ma 88 lat. Prowadzi konto na instagramie, które obserwuje 3 mln osób

Ilustracje zamieszczone na planszy przedstawiają, pogodną tradycyjną babcię robiącą na drutach, dziadka siedzącego w fotelu i czytającego gazetę, Bettie Butler podczas skoku spadochronowego w tandemie, Baddie Wenkle w ekstrawagancko zestawionych ubraniach, sympatycznego, uśmiechniętego starszego pana w podwójnym geście OK.

J.P. – Tu krótkie sprostowanie: Bettie Butler skoczyła nie z czterech tysięcy kilometrów, jak podaje informacja internetowa, a z czterech kilometrów – to naprawdę wielki wyczyn w jej wieku. Obecny rekord świata w wysokości skoku ze spadochronem ustanowiony w roku 2014 wynosi ponad 41 kilometrów i należy do Alana Eustache. Z informacji internetowej wynikałoby zaś, że 95-latka była niemal 100 razy „lepsza” od rekordzisty świata. Warto się uczyć matematyki i fizyki, by nie wierzyć w takie sensacje.

dziś

Seniorzy rozwijają skrzydła, dbają o komfortową starość, podróżują, realizują pasje...

[/www.zdrowysenior.org/](http://www.zdrowysenior.org/)

32,79 sekundy w biegu na 100 metrów. 104-latek z rekordem Europy

– Czuję się jakbym się na nowo urodził – mówił po biegu na 100 metrów Stanisław Kowalski. 104-letni sprinter ze Świdnicy pokonał dystans w 32,79 sekundy i ustanowił w ten sposób rekord Europy.

104-letni sprinter wystartował w sobotę na Wrocławskiej Olimpiadzie Młodzieży. Zawody, które odbywały się na Stadionie Olimpijskim przyciągnęły tłumy, również ze względu na biegacza w żółtej koszulce z wiele mówiącym numerem „104”.

Miał być Świata, jest Europy

O Stanisławie Kowalskim ze Świdnicy zrobiło się głośno kilka dni temu, gdy na jednym z treningów dystans 100 metrów przebiegł w 34 sekundy. Do pobicia rekordu świata brakowało nieco ponad 5 sekund. Sobotnie zawody były więc oficjalną próbą pobicia tego wyniku.

Od razu po starcie publiczność gromkimi brawami wspierała biegnącego 104-latkę. Linię mety przekroczył po niecałych 33 sekundach.

Gotowy na więcej

– Czuję się jakbym się na nowo urodził – mówił szczęśliwy Stanisław Kowalski po biegu. Po krótkim złapaniu oddechu żartował, że mógłby przebiec następna „setkę”.

– Pan Stanisław pobił rekord Europy w czasie 32,79 sekundy. Chyba tylko trzech zawodników na świecie w tej kategorii wiekowej biegało poniżej 35 sekund – przyznał Zygmunt Worsa, prezes Dolnośląskiego Związku Lekkiej Atletyki.

[/www.tvn24.pl/](http://www.tvn24.pl/) – fakty/

Współcześni dziadkowie mają około pięćdziesięciu lat i cały wachlarz możliwości do wyboru. Trzeba zacząć od tego, że instytucja babci niepracującej i mogącej w każdej chwili zająć się wnukiem, powoli odchodzi w niepamięć. Kobiety coraz mniej chętnie decydują się na

rolę gospodyni domowej, stawiają raczej na samowystarczalność i aktywność zawodową. Wszechobecny kult ciała, coraz większa dostępność medycyny estetycznej i oferty zajęć fizycznych sprawiają, że wizerunek babci w wałkach na głowie, używającej przez całe życie tylko kremu Nivea, staje się rzadkością.

[/www.zdrowysenior.org/](http://www.zdrowysenior.org/)

Ilustracje na planszy: zdjęcie z lat 30-tych (wskazuje na to fason ubioru sfotografowanych osób) przedstawiające rodziców z kilkuletnim (ok. 7 lat) dzieckiem (tak mogli wyglądać pradziadkowie dzisiejszych gimnazjalistów – ten na koniku na biegunach to oczywiście obecny dziadek), dalej radosna para współczesnych dziadków, trzy zdjęcia Stanisława Kowalskiego z bicia rekordu Europy.

Tę planszę zaprezentowała i omówiła Joanna Zadora uczennica klasy IIIa Gimnazjum w Zespole Szkół Artystycznych w Jeleniej Górze

Podsumowanie J.P.

Młodzież gimnazjalna skorzystała jak widać, z wiadomości w Internecie (signum temporis) i wybrała zgodne ze swoimi obserwacjami i spostrzeżeniami. Tytułując plansze BABCIA i DZIADEK wskazała na istotny element łączności z seniorami poprzez więzy rodzinne. W wypowiedziach najwyraźniej został podkreślony fakt zmiany funkcji rodzinnych babci i dziadka oraz zmiany ich wizerunku i aktywności. Niewątpliwym odkryciem poszukiwań młodych ludzi były ekstremalne osiągnięcia seniorów w różnych dziedzinach, chociaż zauważali również, że otoczenie hamuje i pragnie ograniczać seniorów uwagami typu: „nie szalej”. Jeden z wyczynów miał miejsce w naszym regionie. To ważne, bo przekonuje młodzież, że wokół nas są niezwykle starsze osoby, może nie aż tak ekstremalnie, ale z pewnością możemy na ulicy mijać wspaniałych starszych ludzi, nie wiedząc o tym.

Migawki z konferencji

Małgorzata Biegus
Kornel Musiał
studenci KPSW

ROLA SENIORA W SPOŁECZEŃSTWIE

Społeczeństwo jest zorganizowaną formą życia społecznego, a jej główną cechą jest *„pewien stopień trwałej odrębności od innych zbiorowości tego rodzaju i względna intensywność wzajemnych oddziaływań pomiędzy jego członkami, połączonymi przez wspólne terytorium, instytucje...”*¹. Każde społeczeństwo, niezależnie od kraju, kontynentu, charakteryzuje się strukturą wiekową, w skład której wchodzi dzieci, młodzież, dorośli oraz seniorzy. W niniejszej publikacji uwagę skupimy na grupie ostatniej, która często jest określana jako „trzeci wiek”.

Koniec ubiegłego stulecia przyczynił się do zmiany wizerunku społecznego osób starszych. Znaczącą rolę w tej kwestii odegrał wzrost populacji seniorów oraz środki masowego przekazu. Postęp cywilizacyjny, dynamiczny rozwój medycyny, poprawa warunków ekonomicznych sprawiają, że wydłuża się okres życia, a tym samym, coraz więcej lat przypada na tzw. „jesień życia”. Dłuższa starość jest zarazem czasem danym i zadaniem, który może stać się okresem smutku, braku poczucia sensu i celu życia, albo okazać się najpiękniejszym etapem wypełnionym radością, poczuciem spełnienia i godności. *„Jednym z czterech wymiarów starzenia się jest społeczne starzenie się ujmowane jako zmieniające się doświadczenia jednostek związane z ich rolami i stosunkami społecznymi oraz doświadczenia członków szerszych grup społecznych w trakcie poszczególnych etapów cyklu życia. Na poziomie jednostkowym, społeczne starzenie się wywiera wpływ na autopercepcję i może być również konstruowane przez społeczne i kulturowe konteksty dyktujące normatywne oczekiwania w stosunku do ról społecznych, pozycji i zachowań osób starszych w społeczeństwie.”*². Rozważając kwestię uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym i kulturalnym należy zauważyć rosnące ich zaangażowanie i wkład we wspomniane sfery życia, co wpływa korzystnie zwłaszcza na samoocenę seniorów, problemy z osamotnieniem czy izolacją.

¹ Encyklopedia PWN Online, hasło: społeczeństwo.

² Rzecznik Praw Obywatelskich *Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie, tezy i rekomendacje. Monografia*, s. 27, Warszawa 2013.

W trakcie całego swojego życia każdy człowiek funkcjonuje w pewnych określonych grupach społecznych i pełniących w ich obrębie role. Niezaprzeczalnie, najważniejszą z nich jest rodzina. Przejście na emeryturę, ograniczenie kontaktów, a co za tym idzie i ról społecznych sprawia, że to właśnie rodzina staje się najważniejszym środowiskiem w zapewnieniu dobrostanu osobom starszym. Bardzo istotnym aspektem funkcjonowania seniorów w rodzinie są ich relacje z dorosłymi dziećmi i ich rodzinami. Badania w tym zakresie wykazały, że najsilniejsza relacja emocjonalna pojawia się między dziadkami i wnukami. Doświadczeni i świadomi swego celu seniorzy mogą bardzo umiejętnie wprowadzać model wychowawczy w życie współczesnej rodziny. Babcia i dziadek są najczęściej pierwszymi nauczycielami słów pacierza, a także służą pomocą w podstawowej edukacji szkolnej. Bazując na doświadczeniu swoich lat, seniorzy przekazują wartości przez nich uświęcone, kształtując tym samym postawy najmłodszych. Dla swoich dzieci i wnuków są oparciem duchowym. Dziadkowie chętnie opowiadają o wydarzeniach, których byli świadkami. Są strażnikami kultury, przekazują tradycje przeżywania świąt oraz ważnych dat państwowych. Senior jest także żywym świadkiem historii rodzinnej. W tę historię nikt lepiej nie wprowadzi najmłodszego pokolenia niż babcia lub dziadek. Znają oni nie tylko historię rodziny, ale również będąc na emeryturze mogą więcej czasu poświęcić wnukom niż rodzice, którzy najczęściej są zapracowani. Między dziadkami a wnukami istnieje szczególna więź, która nie zawiera elementów dyscypliny, przez co dziadkowie są bardziej wyrozumiali, cierpliwi, pobłażliwi, wnuki natomiast stają się dla dziadków pełnomocnikami różnych faktów z ich własnego życia. Sprawia to, że czasem dopiero od swoich dzieci, rodzice dowiadują się o losach i historii własnych rodziców. Na podstawie literatury przedmiotu wyróżnia się następujące pozytywne obszary doświadczeń osób starszych w związku z ich rolą dziadków:

- *„satisfakcja i poczucie zadowolenia, a jednocześnie potrzeba dalszej aktywności oraz podtrzymania sprawności psychicznej i fizycznej,*
- *podtrzymanie znaczenia społecznego oraz zdolności realizowania ważnej roli rodzinnej i społecznej,*
- *poczucie własnej wartości, celu życia, łączności z pokoleniem ludzi młodszych, a także przekazywanie dziedzictwa kulturowego, wartości, pomoc w rozwiązywaniu problemów moralnych, rodzinnych, społecznych,*

- *doświadczenie wsparcia społecznego i więzi międzypokoleniowej, co przekłada się na poczucie przynależności do społeczności i utrzymanie statusu społecznego, na emocjonalną bliskość z innymi i poczucie spełnienia.*³

Rola seniorów w społeczeństwie ściśle koreluje z ich aktywnością społeczną, która jest „określoną formą działalności ludzkiej, nakierowanej na osiągnięcie wytyczonego celu i zaspokojenie potrzeby w całości, niezależnie od rodzaju i odmiany jest elementem wychowania. Jest warunkiem jego efektywności, celem i zadaniem, a w końcu także jego skutkiem. Aktywność jest procesem całościowym, charakterystycznym zarówno dla dzieci, dorosłych, jak i starych.”⁴ „Jest synonimem życia, czyli stałym i dostosowanym do danej osoby wysiłkiem, który warunkuje prawidłowy rozwój i umożliwia prowadzenie życia twórczego i harmonijnego.”⁵

W literaturze możemy spotkać się z różnymi formami aktywności, najczęściej wymienia się rodzinną, zawodową, intelektualną, fizyczną, kulturalną i społeczną. Aktywność osób starszych można podzielić na:

- nieformalną, która przybiera formę kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, sąsiadami,
- formalną, która przejawia się uczestnictwem w stowarzyszeniach społecznych, polityce, wolontariacie, pracą na rzecz środowiska lokalnego,
- samotniczą mającą formę czytelnictwa, różnego rodzaju hobby, oglądania telewizji, rozwoju zainteresowań.

W Europejskim Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej akcentuje się wartość edukacji i wykorzystania potencjału jakim dysponuje starsze pokolenie. Niestety zarówno w Polsce jak i w Europie zauważa się brak polityki senioralnej, brak wyznaczenia w ramach struktur rządowych podmiotu odpowiedzialnego za całokształt działań w tej dziedzinie, co rzutuje negatywnie na działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych.

O ich aktywności społecznej decydują również następujące czynniki:

- źródła utrzymania (emerytura, renta),

³ Steuden S. *Psychologia starzenia się i starości*, s. 129, PWN, Warszawa 2011.

⁴ Rzecznik praw obywatelskich, *Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie, tezy i rekomendacje*, s.27, Warszawa 2013.

⁵ Fabiś A., Wawrzyniak J., Chabior A. *Ludzka starość. Wybrane zagadnienia gerontologii społecznej*, s. 198, Impuls, Kraków 2015.

- wielkość gospodarstwa domowego,
- stan zdrowia.

Aktywność osób starszych w istotny sposób łączy się z potrzebami: samorealizacji i rozwoju, poczucia własnej wartości, realizowania planów życiowych, akceptacji, miłości, a także oczekiwań społecznych. Działa ona na zasadzie tzw. sprzężenia zwrotnego – jest wyrazem udzielania pozytywnej odpowiedzi na zadania związane z tym okresem życia, a jednocześnie, przez to, że umacnia poczucie własnej wartości, staje się siłą napędową dalszego rozwoju.

Aktywność osób w podeszłym wieku przejawia się w ich uczestnictwie i zagospodarowaniu sfery życiowej działaniami w różnego rodzaju stowarzyszeniach, organizacjach społecznych, grupach samopomocowych, wolontariacie czy wspólnocie parafialnej. Stanowi to doskonałą formę adaptowania się do warunków życia w podeszłym wieku. Dodatkowo, szeroko pojęta aktywność seniorów znakomicie wpasowuje się w obecnie kreowany model dobrego starzenia się, czyli aktywnego starzenia się. Jedną z najczęściej realizowanych aktywności przez seniorów jest tworzenie i uczestnictwo w grupach samopomocowych, aktywność wolontaryjna oraz parafialna. Grupy samopomocowe odgrywają dużą rolę w budowaniu tożsamości osób w podeszłym wieku. Przeciwdziałają samotności, stanowią system wsparcia społecznego, opartego na wzajemnych emocjach, odczuciach, podobnych doświadczeniach życiowych. W przypadku wolontariatu seniorów ważnym faktem jest, iż posiada on zarówno wymiar osobowy, duchowy i transcendentny. W wymiarze osobowym wolontariat, jako chęć niesienia pomocy ludziom w potrzebie, daje poczucie wartości, jest wyrazem szczególnej postawy. Skłania człowieka do pochylecia się nad ludzkim nieszczęściem, co niejednokrotnie wiąże się z pokonywaniem własnych niedoskonałości, obaw, lęków. Duchowość wolontariatu przejawia się w bliskości z drugim człowiekiem, w obcowaniu z nim, ofiarowaniu siebie innym.

Analizując różnego rodzaju badania dotyczące wolontariatu polskich seniorów można zauważyć, że jest on dosyć młodą formą aktywności obywatelskiej tej grupy społecznej. Wyniki badań wykazują, że w tego typu działania najczęściej angażują się kobiety z wykształceniem średnim i wyższym, z przedziału wiekowego między 55 a 66 rokiem życia utrzymujące się z emerytury. Według seniorów – wolontariuszy najcenniejszymi „korzyściami” płynącymi z tej szlachetnej aktywności są:

- satysfakcja i świadomość, że jest się komuś potrzebnym,
- poczucie sensu życia,
- wiara w dobroć i oddanie ludzi,
- wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- promowanie wizerunku pozytywnej starości,
- radość.

Wolontariat dla ludzi starszych stanowi źródło siły i energii, przywraca wiarę w sens integracji społecznej. Pozwala także uświadomić, że człowiek może poczuć spełnienie tylko wtedy, gdy kocha i daje siebie innym.

Ważną rolę w życiu seniorów coraz częściej odgrywa edukacja. Nauka w starszym wieku staje się ważną formą aktywności życiowej, sprzyja rozwojowi intelektu, jest przyjemnością (dokonywania wyboru formy zajęć), stwarza możliwość przeżycia kolejnej przygody. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom osób starszych utworzono uniwersytety trzeciego wieku, które służą rozwojowi osobistemu, autokreacji i wartościowemu organizowaniu czasu wolnego. Priorytetowym celem działalności UTW jest włączenie osób starszych do systemu kształcenia poprzez systematyczne prowadzenie atrakcyjnych zajęć umożliwiających poznawanie różnych zakresów wiedzy, nauki i kultury, będących przedmiotem osobistych zainteresowań i potrzeb uczestników, i udostępnienie określonych treści w przystępnej formie. W ostatnich latach, w naszym kraju, placówki te cieszą się coraz większym zainteresowaniem, co świadczy o ogromnym potencjale i ambicjach seniorów.

W obecnych czasach środki masowego przekazu kreują modę na bycie młodym. Społeczeństwo jest bombardowane przez ciągle promowany „kult młodości”. Wydawać by się mogło, że starość stała się społecznie nieakceptowana. Okazuje się jednak, że w ocenie badanej młodzieży rola seniorów ściśle wiąże się z przekazywaniem wartości, tradycji, kultury, norm etyczno-moralnych, uczeniem młodych patriotyzmu i szacunku do drugiego człowieka. Zjawisko starzenia się ludności, wzrost populacji osób starszych powinno skłonić całe społeczeństwo do współpracy międzypokoleniowej, ponieważ nie tylko seniorzy potrzebują wsparcia młodych, ale i młodzi często korzystają z mądrości, umiejętności i doświadczenia starszych. *„Świat młodych i starych ludzi zdają się sobie nawzajem potrzebować, mając sobie wiele do powiedzenia. (...) Dialog doświadczenia mądrości z energią i z wolą aktywności – to zawsze ciekawe spotkanie. Trzeba więc odbudować te mosty pomiędzy tymi światami. Nikomu nie wolno*

odrywać się od tego „drugiego brzegu”, jakim wydaje się być odległa starość, jak i odległa młodość, nie wolno zasklepić się w sobie, trzeba siebie widzieć szerzej w kontekście nie tylko przeszłości, lecz także przyszłości – i to wyznacza drogę i ku życiu i ku rozwojowi wewnętrznemu, na koniec dla swego własnego dobra”⁶.

Studenci kierunku: pedagogika wychowawcza i resocjalizacyjna WNHiS Małgorzata Biegus i Kornel Musiał podczas wygłaszania referatu na Konferencji

Bibliografia:

1. Fabiś A., Wawrzyniak J., Chabior A. *Ludzka starość. Wybrane zagadnienia gerontologii społecznej*, Impuls, Kraków 2015.
2. Homplewicz J. *Pedagogika jesieni. Problemy wychowawcze ludzi starszych*, Instytut Teologiczno – Pastoralny im. Św. Józefa Sebastiana Pelczara, Rzeszów 2003.
3. Steuden *Psychologia starzenia się i starości*, PWN, Warszawa 2011.
4. Rzecznik Praw Obywatelskich *Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie, tezy i rekomendacje. Monografia*, Warszawa 2013.
5. *Encyklopedia PWN Online*:
<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/spoleczenstwo;3978364.html> [dostęp z dnia 19.02.2017].

⁶ Homplewicz J. *Pedagogika jesieni. Problemy wychowawcze ludzi starszych*, s. 34-35, Instytut Teologiczno – Pastoralny im. Św. Józefa Sebastiana Pelczara, Rzeszów 2003

mgr Janina Peikert
Pełnomocnik Rektora KPSW
ds. KUTW

SENIOR W ASPEKcie EKONOMICZNO-GOSPODARCZYM KRAJU

Często słyszymy lub czytamy w mediach, ile to osób pracuje na jednego emeryta i jakie to wielkie kwoty pochłaniają dzisiejsze emerytury. Prawda, spore. Ale przecież to obecni emeryci przez kilkadziesiąt lat: trzydzieści, czterdzieści a niektórzy pięćdziesiąt utrzymywali nasze państwo, bo to oni byli wtedy w tzw. wieku produkcyjnym. O tym nikt nawet nie wspomni.

Kreowany obraz seniora przedstawia go wyłącznie jako biorcę, co tworzy, wobec tak „pasożytniczo” funkcjonującej grupy społecznej, nieprzychylną atmosferę. To nieprawda, że senior jest wyłącznie biorcą. Jest takim samym obywatelem państwa, jak każdy inny i **tak samo jak każdy obywatel płaci podatki**, jedne z najwyższych, dodajmy i to nadzwyczaj sumiennie, bo są one potrącane jeszcze przed wypłatą emerytury.

Niemal wszyscy emeryci pobierający świadczenia z ZUS (ponad 5 mln. osób), płacą 18% podatek dochodowy. Niecałe 0,5% z nich przekracza drugi próg podatkowy, a i ten, jeśli ktoś rozlicza się razem ze współmałżonkiem, może nie zostać osiągnięty. Emerytury resortowe wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych są wyższe średnio o ponad 1400 złotych miesięcznie niż „zusowskie” i tu zapewne, część emerytów przekracza drugi próg podatkowy.

Część małych i drobnych przedsiębiorstw korzysta z podatku ryczałtowego, a ten wynosi 15%, więc niższego niż płacą emeryci. Duże przedsiębiorstwa, zatrudniające nawet po kilkadziesiąt, czy setki osób korzystają z odpisów podatkowych na inwestycje i płacą podatki znacznie niższe niż 18%; wiele z nich podatku dochodowego nie płaci wcale, bo wykazują zerowy dochód, a nawet ujemny.

Oprócz podatków bezpośrednich płacą seniorzy wszelkie podatki pośrednie, jak każdy obywatel, a więc WAT od kupowanych usług i towarów, WAT od mediów (woda, gaz, energia elektryczna i ciepła), akcyzę od benzyny, wyrobów tytoniowych i alkoholowych, „podatek Belki” od oszczędności, podatek gruntowy.

Na tym nie koniec. Wielu emerytów z różnych powodów podejmuje pracę, głównie z powodów ekonomicznych, chcąc poprawić swój status materialny. Od tych zarobków również odprowadzany jest nie

tylko podatek dochodowy, ale składka na fundusz emerytalny i rentowy, a pracodawca odprowadza składki do ZUS w wysokości 17,19 % lub 19,64 % w zależności od wieku emeryta.

Wszystkie te podatki to wielka kwota pieniędzy, której wartość można oszacować na około 33% kwoty wypłacanej emerytom. Tak więc **seniorzy rekompensują ok. 1/3 pobieranej kwoty** wpłacając do kasy państwowej podatki i narzuty w różnej formie.

Pożytków ekonomicznych i gospodarczych z emerytów jest dożo więcej. Są cennymi klientami banków, ze względu na liczebność tej grupy społecznej (liczba wszystkich emerytów – ZUS, resortowi, KRUS – szacowana jest na ok. 7,5 mln.). Niemal każdy emeryt ma konto, na które regularnie wpływa emerytura i choć większość seniorów niewiele może oszczędzić, to przecież bardzo często korzysta z kart płatniczych czy kredytowych, a to daje bankom całkiem niezły przychód. Należy wspomnieć też o drobnych pożyczkach, najczęściej bardzo regularnie spłacanych, które z założenia są jednym z istotnych dochodów banków.

Seniorzy mają też spory udział ekonomiczny w branży turystyczno-wypoczynkowej. Korzystając z tańszych ofert poza sezonem wakacyjnym, w sposób istotny zwiększają zyski biur podróży (są już takie, które specjalizują się w wycieczkach dla seniorów) i organizatorów wczasów (tu ofert dla seniorów jest bez liku), szczególnie w oparciu o bazę proponującą bardzo skromne warunki (pokoje 3-4 osobowe z podstawowym, prostym, często już mocno zdekapitalizowanym wyposażeniem i węzłem sanitarnym). Emeryci korzystają z nich w miarę swoich możliwości finansowych dla poprawy kondycji fizycznej i psychicznej. Spacer, biegi (te oferowane są w wielu domach wczasowych lub ich pobliżu), poznawanie okolicy, zwiedzanie lokalnych atrakcji turystycznych, nowe znajomości – to wszystko wpływa pozytywnie na regenerację fizyczną i psychiczną każdego człowieka. To inwestycja we własne zdrowie zmniejszająca korzystanie z państwowej opieki zdrowotnej. Ośrodki wypoczynkowe zabiegając o klienta w cenie pobytu organizują często, dla grup seniorskich, nisko kosztowe animacje typu: nordic walking, ognisko, wieczorek taneczny czy spotkanie z lokalnym artystą-seniorem.

Pomoc dla rodziny, głównie własnych dzieci, zwłaszcza w początkowej fazie budowy nowego gniazda – spora. Nigdy nie przeliczana na złotówki, bo jakże, to dar od serca. Opieka nad wnukami, doraźna pomoc finansowa, czasem skromna pożyczka, by młodym było lepiej niż nam, by spełnili swoje marzenia.

Starsze pokolenie angażuje się także w wolontariat: dla uniwersytetów trzeciego wieku, dla hospicjów, akcji charytatywnych i społecznych, zawodów sportowych etc.

Starzejące się społeczeństwo generuje wiele nowych miejsc pracy w sektorze usług pomocowych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych. To też korzystne dla gospodarki zjawisko, szczególnie w walce z bezrobociem. Te usługi pomagają seniorom dłużej zachować niezależność i samodzielność. Nie mam wątpliwości, że ten sektor będzie się dynamicznie rozwijał.

Ten skromny szkic, daleki od wyczerpującego potraktowania tematu, pokazuje dobitnie, że senior nie tylko nie jest pasożytem, jak najczęściej się go maluje, ale jest obywatelem bardzo wszechstronnie użytecznym.

W tekście pominięty został ostatni, schyłkowy okres życia, kiedy to bywa, że dopada nas ciężka choroba. Tak, wtedy potrzebujemy i opieki rodziny, i opieki państwa. Po wielu dziesiątkach lat służby i rodzinie, i państwu, nam się to należy. Dziś społeczeństwo potrafi już zadbać o słonie cyrkowe, psy policyjne i inne zwierzęta, które dla nas pracowały, o ludzi sędziwych nie zawsze, chociaż i w tym okresie sumiennie płacimy podatki.

Janina Peikert primator Karkonoskiego UTW podczas wygłaszania referatu

Szacunków dokonano na podstawie danych Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarialnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pt. „Struktura wysokości emerytur i rent wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2015”

KIERUNKI AKTYWNOŚCI SENIORÓW PROWADZONE NA KARKONOSKIM UNIwersYTECIE TRZECIEGO WIEKU

Chcieliśmy w sposób możliwie przystępny i interesujący zaprezentować juniorom i studentom, zajęcia prowadzone na naszym Uniwersytecie, a także, że nie samą nauką senior żyje. Uniwersytet to nie tylko dydaktyka, bogaty program ćwiczeń fizycznych ale i zespoły twórcze, i spotkania integracyjne, wystawy, zabawy, pikniki, wycieczki krajowe i zagraniczne, wyjazdy na imprezy kulturalne takie jak opera, balet czy wielkie występy galowe zespołów, które nie docierają do naszego miasta. Zdecydowaliśmy się na dość dynamiczny pokaz slajdów z komentarzem na żywo, bo taki pozwala uwzględnić reakcje uczestników konferencji. Tematyczny pokaz ponad 120 kolorowych slajdów przygotował Janusz Karcz, słuchacz KUTW, który też większość z tych fotografii wykonał w czasie ostatnich lat akademickich, komentowała Janina Peikert.

I tak przed oczyma obecnych przewinął się barwny zestaw zdjęć dokumentujących i nasze uroczystości, wybrane wykłady i seminaria, lektoraty, kursy komputerowe, występy kabaretu, sekcji teatralnej, pracowni malarskiej, pracowni grafiki, wernisaży prac słuchaczy, salonu muzycznego, tańca solo w grupie, tańca w kręgu, nordic walking, jogi, tai-chi, gimnastyki rehabilitacyjnej, zabaw andrzejkowych i karnawałowych, pikników i wycieczek. Młode pokolenia ze zdziwieniem odkrywały, co „staruszkowie” mogą i potrafią.

tekst: Janina Peikert

mgr Ida Baj
wykładowca KUTW

TAŃCE W KRĘGU INTEGRUJĄ

25 stycznia 2017, w ramach II Konferencji Międzypokoleniowej na temat roli seniorów w społeczeństwie poprowadziłam cztery tańce w kręgu. Były to:

- 1) Grecki *Taniec Byka (Mikonos)*, rytmiczny, energetyzujący stary taniec z Krety, z tupaniem zaznaczającym pewność siebie i siłę.
- 2) Lekki, radosny żydowski taniec *Nigun Atik (Stara melodia)* pierwotnie tańczony na weselach z parą młodą w środku kręgu. W refrenie prosimy o błogosławieństwo nieba i ziemi dla nowożeńców albo – jak w tym przypadku – dla siebie.
- 3) Ukraiński taniec *Zielone żyto (Zeleneje žito)* śpiewny i dumny taniec żniwny, towarzyszący też zalotom i zaręczynom, z charakterystycznymi drobnymi, płynnymi kroczkami.
- 4) Szybki, energiczny izraelski taniec *Al Ahad (Jedność)* typowo integracyjny. Duża ilość podskoków i prosta, piękna melodia sprawiają, że taniec ten ma w sobie niemal dziecięcą wesołość i beztroskę.

Może trudno w to uwierzyć, ale w tym fragmencie tanecznego kręgu różnica wieku między najmłodszym i najstarszym uczestnikiem wynosi 82 lata!

Kręgi poruszały się to w lewą, to w prawa stronę, zacieśniały się i rozszerzały w rytm melodii etnicznych i chociaż to zabawa „w kółko”, było to dla młodzieży całkiem nowe i ciekawe doświadczenie, w którym z radością uczestniczyli

Tańczyli wszyscy uczestnicy konferencji – dzieci, młodzież, studenci i seniorzy (nawet ci najstarsi). Wśród tych ostatnich było kilka osób z uniwersyteckiej grupy tańców w kręgu, co bardzo ułatwiło mi zadanie, gdyż znali oni wszystkie powyższe tańce i pomagali mi w uczeniu kroków. Te krótkie sekwencje łatwych kroków wymagają jednak uwagi i liczenia, a najpełniejszy efekt poczucia wspólnoty zarówno w aspekcie wizualnym jak i psychicznym uzyskuje się wtedy, gdy wszyscy miarowo wykonują ruchy zgodnie z układem tańca.

Tańce w kręgu świetnie nadają się na imprezy integracyjne i międzypokoleniowe. Często, jako tańce etniczne, tworzone były z myślą o społecznym ich wykonywaniu, np. na Bałkanach po dziś dzień tańczą całe wioski, od dzieci po sędziwych starców.

Okazało się, że grupa była bardzo skupiona i chętna do nauki. Niektóre tańce wykonaliśmy w dwóch kręgach. Wszyscy szybko opamiętali kroki i tańczyli z wyraźną przyjemnością. Miło mi było widzieć uśmiechy na twarzach i młodych, i starszych tancerzy. Uczestnikom najbardziej podobał się izraelski *Al Ahad*.

Pakując sprzęt akustyczny pomyślałam: Szkoda, że tak rzadko tańczymy razem.

POKAZ MODY

Do tego punktu konferencji juniorzy i seniorzy podeszli całkowicie odmiennie. Młodzież zaprezentowała modę typową dla swojego wieku, zaś starsze panie kostiumy na zabawę karnawałową, oczywiście kostiumową, zaprojektowane i wykonane przez Annę Stebelską, słuchaczkę KUTW. Pokaz mody prowadziły: Martyna Grzesiak – juniorka i Janina Peikert – seniorka.

Modelki z obu grup wiekowych wychodziły naprzemiennie. Cała sala, gdy tylko jedna modelka opuszczała wybieg, wpatrywała się w drzwi skąd ukazywała się następna. Pozytywne emocje w miarę upływu pokazu rosły, bo każdego coś zaskoczyło, jak to na pokazie mody. „Babcie” (panowie byli nieco mniej zainteresowani) podziwiali granatową, tiulową spódniczkę do szkoły i zestawienie różowo-fioletowej, koronkowej mini spódniczki z czarnymi glanami – to na spotkanie koleżeńskie. „Wnuczki” były zaskoczone butami „kwiatowej pani” mającymi cholewki w kształcie wazonów z kwiatami i całą „papierową panią”, którą to kreację dziewczynki delikatnie dotykały palcami, sprawdzając, czy to rzeczywiście papier. Na dodatek koszt tego stroju – 12 zł – zrobił po prostu kosmiczne wrażenie. W każdej kreacji było coś frapującego, ale tu mówimy tylko o ekstremach.

Pokaz mody był pełen uśmiechu i wszyscy bawili się znakomicie, a przy okazji poznaliśmy się lepiej.

tekst: Janina Peikert

Modelki od lewej: kwiatowa pani, wzorowa uczennica, pajak, równa dziewczyna, cyganka, uczennica, papierowa pani, młodzieżówka, panienka, Indianka

mgr Elżbieta Zawadziło
słuchaczka KUTW

OPRACOWANIE WYNIKÓW SONDAŻU NA TEMAT STAROŚCI

Sondaż na konferencji przeprowadzono w trzech grupach wiekowych

- seniorów, słuchaczy KUTW – 49 osób
- studentów i innych osób do 60. roku życia – 19 osób
- młodzieży w wieku 10 -15 lat – 36 osób.

Pytania sondażowe:

1. Od którego roku życia rozpoczyna się starość?
2. Podaj 5 skojarzeń ze słowem starość.

I Zestawienie wyników

A. Seniorzy z KUTW: 49 osób, w tym 43 kobiety w wieku 61- 86 lat i 6. mężczyzn w wieku 61-70 lat udzieliło odpowiedzi w sondażu.

1, Wiek określany jako początek starości według:

kobiet

mężczyzn

liczba osób	wiek	liczba osób	wiek
1	120 (odrzucono)		
16	100		
7	90	1	90
4	84-85	1	85
5	80	3	80
4	75		
4	70		
2	65-68		
		1	18-21 (odrzucono)

Średnio początek starości oceniono na:

wg kobiet – 87,6 lat, wg mężczyzn – 83 lata, ogółem **87,15 lat**

Odpowiedzi dwóch osób zostały odrzucone w obliczeniach, jedna ze względu na drastycznie zaniżoną wartość początku wieku starczego, druga za zbyt zawyżoną.

2. Wiek respondentów z KUTW (których odpowiedzi uwzględniono):

kobiety

wiek	61	82	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	77	79	83	82	85	86
losób	1	5	3	5	2	3	1	2	2	7	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1

mężczyźni

wiek	61	82	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	77	79	83	82	85	86
losób		1					1	2		2										

Średnia wieku ogółu seniorów wyniosła 68,6 lat.

3. Skojarzenia ze starością (w nawiasach podano ilość powtórzeń):

Kobiety - skojarzenia optymistyczne: mądrość (6), zdrowie, (4), zadowolenie (3), ruch (4), pogoda i humor (5), tolerancja i wyrozumiałość (4), doświadczenie (3), spokój (2), dojrzałość (2), siwe włosy (3), posiadanie wnuków (3), opiekuńczość (2), radość (2), zaradność, dystans do życia i śmierci, pracowitość, złote włosy, sprawność, kontrola lekarska, świadomość siebie, uśmiech, nauka, czas wolny, aktywność (2), dobroć, czułość, szlachetność, cierpliwość, dużo swobody, nowe informacje, uczynność, zwolnienie z obowiązków, więcej czasu na spełnianie marzeń, możliwość samorealizacji, odkrywanie talentów, jesień, kolory, fotel.

Skojarzenia pesymistyczne: niedołężność (13), brak pamięci (13), choroby (12), niedowidzenie (5), niesamodzielność (5), słabość fizyczna (5), brak energii (5), niedosłuch (4), wymaga opieki (4), wiek (2), brak wiary w siebie (2), marudność (2), złośliwość (2), chodzenie z laską (2), potrzeba opieki lekarskiej, (2), samotność (2), ograniczenia (2), zmęczenie (2), przygarbiona sylwetka (2), bóle (2), potrzeba bliskich, zgryźliwość, brak uśmiechu, zubożenie, brak koncentracji, brzydota, uciążliwość, niedbałość, złamania, branie leków, dieta, szarość, odrzucenie, chomikarstwo, zazdrość, niezadowolenie, przygnębiecie, problemy z orientacją, zmiana wyglądu, trudności z wymową, kalectwo, brak radości życia, rodzinna krytyka, nietolerancja, odrzucenie, łysienie, zmarszczki, spowolnienie życia.

Mężczyźni - skojarzenia optymistyczne: piękny czas, siwizna, piękność, drzewo, broda, old boy, zachwyty nad płcią przeciwną, jesień życia.

Skojarzenia pesymistyczne: niesprawność (2), zakłócenia pamięci (2), choroby, podeszły wiek, żal za młodością, ociężałość, smutek, grat, zwłoki.

B. Studenci i inne osoby do 60 roku życia: 19 osób, w tym 16 kobiet i 3 mężczyzn

1. Wiek określany jako początek starości według:

kobiet

mężczyzn

liczba osób	wiek	liczba osób	wiek
2	90	1	90
1	85	1	85
2	80 - 90		
1	75		
2	70		
2	65	1	65
6	60		

Średnio początek starości przyjęto:

wg kobiet – 71,25 lat, wg mężczyzn – 80 lat, ogółem 72,63 lat

2. Wiek respondentów:

kobiety

wiek	20	21	22	23	24	35	38	42	49	53	56
l.osób	4	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1

mężczyźni

wiek	21	47								
l.osób	2	1								

Średnia wieku osób grupy B wynosi: dla kobiet – 30,4 lata dla mężczyzn – 29,7 lat, ogółem **30,26 lat**.

3. Skojarzenia ze starością (w nawiasach podano ilość powtórzeń):

Kobiety – skojarzenia optymistyczne: bycie dziadkami (9), emerytura (8), spokój (4), doświadczenie (3), siwe włosy (3), mądrość (2), dom (2), druga młodość (2), odpoczynek (2), bujany fotel (2), ciepło (2), kwiat wieku, powaga, rozważa, stabilizacja, zdrowie, wigor, uśmiech, osoba starsza, jesień.

Skojarzenia pesymistyczne: choroby (7), zmarszczki (6), okulary (3), demencja (2), samotność (2), potrzeba opieki (2), komunikacja miejska (2), monitoring, potrzeba lekarza, obowiązki, upierdliwość, otyłość, narzekanie, recepty, laska, sztuczne zęby.

Mężczyźni – skojarzenia optymistyczne: bycie dziadkami (2), emerytura, spokój, odpoczynek, siwe włosy

Skojarzenia pesymistyczne: choroby, zmarszczki, smutek, pomarszczona skóra, dużo lekarzy, leki, niedołążność, kule, sztuczne zęby.

C. Juniorzy: 36 osób w wieku 10 -15 lat, w tym 28 dziewcząt i 8 chłopców

1. Wiek określany jako początek starości według:

dziewcząt

chłopców

liczba osób	wiek	liczba osób	wiek
1	100		
1	92		
2	80	2	80
1	75		
6	70		
5	65-70	2	65-68
1	60-70		
8	60	3	60
1	50-60	1	55
2	45-50		

Średnio za początek starości przyjęto:

Dziewczęta – 67,1 lat, chłopcy 66 lat, ogółem 66,8 lat

2. Wiek respondentów:

dziewczęta

wiek	10	11	12	13	14	15
l.osób	3	8	9	3	3	2

chłopcy

wiek	10	11	12	13	14	15
l.osób	2	4		1	1	

Średnia wieku w grupie młodzieży wynosiła: dla dziewcząt – 12,04 lat, dla chłopców 11,4 lat. Ogólnie 11.9 lat

3. Skojarzenia ze starością (w nawiasach podano ilość powtórzeń):

Dziewczęta - skojarzenia optymistyczne: bycie dziadkami (21), emerytura (13), opiekuńczość (6), siwe włosy (6), mądrość życiowa (4), doświadczenie (3), małżeństwo (3), odpoczynek (3), wyrozumiałość (3), robotki ręczne (3), przygody (2), miłość (2), duża wiedza (2), starsza osoba (2), ciepła herbata (2), rozsądek, cierpliwość, wolność od pracy, czas wolny, radość, trzecie życie, podróże powaga, rodzina, przyjaciele, ludzie, posiadanie dzieci, kominek, kołdra, posiadanie kotów

Skojarzenia pesymistyczne: choroby (11), zmarszczki (10), dom opieki (2), okulary (2), pomarszczona skóra, problemy z poruszaniem się, niedosłuch, krótkie włosy, używanie laski, rozwiązywanie krzyżówek, śmierć.

Chłopcy – skojarzenia optymistyczne: bycie dziadkami (2), emerytura (2), doświadczenie (2), siwe włosy (2), troskliwość, odpoczynek, spokój, wolność, praca, młodość babci, młodość dziadka, mądrość, bujany fotel, kaptcie.

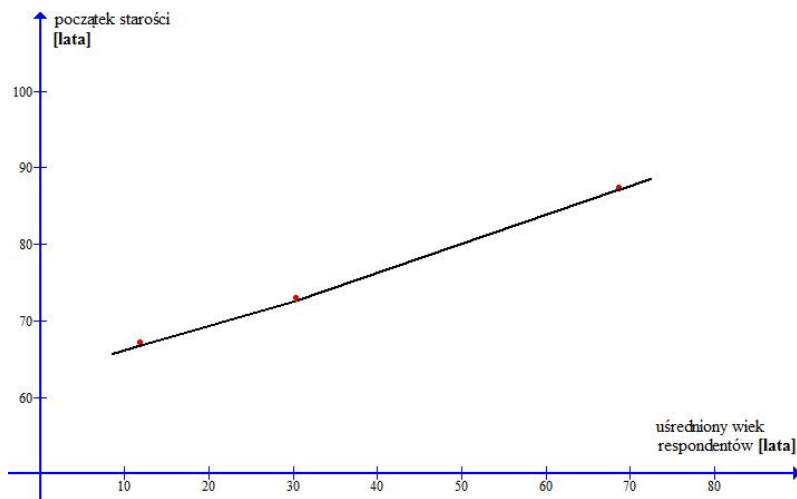
Skojarzenia pesymistyczne: choroby (2), zmarszczki (2), brak formy (2), nadopiekuńczość, okulary, niedołężność, przestarzałe poglądy, spierniczenie, wiek.

II Podsumowanie wyników i wnioski

W sondażu wzięły udział 104 osoby z czego do obliczeń uwzględniono 102 odpowiedzi z przyczyn podanych wcześniej.

Seniorzy, w liczbie 47 osób to słuchacze KUTW i stanowili 46,1 % badanych, studenci i osoby do 60 roku życia – 19 osób – 18,6%, juniorzy, uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum – 36 osób – 35,3%

Odczucia co do początku starości były uzależnione od wieku respondentów, co przedstawia poniższy wykres wykonany dla podanych w tekście wartości średnich.

Zależność określenia początku starości od wieku respondentów

Zdecydowanie potwierdza się znany fakt, że im więcej lat ma człowiek, tym wyższy wiek podaje jako początek starości. Zaskoczyła nas jednak liniowość uzyskanego wykresu.

Sami seniorzy, słuchacze KUTW, oceniali granicę, od której zaczyna się starość, średnio na 87,15 lat. Młodzież szkolna obniżała tę granicę do średnio 66,8 lat. Studenci wykazywali umiarkowane stanowisko przyjmując za początek starości – 72,63 lat. Uśredniona wartość początku wieku senioralnego przy uwzględnieniu wypowiedzi wszystkich 102 respondentów wynosi 77,29 lat.

Cechy kojarzone we wszystkich trzech grupach wiekowych jako charakterystyczne dla starości to:

- a) pozytywne: mądrość życiowa, doświadczenie, opiekuńczość, posiadanie wnuków, spokój, odpoczynek, dojrzałość, tolerancja, wyrozumiałość
- b) o odcieniu pejoratywnym: choroby, niedołężność, braki w pamięci, niedowidzenie, niedosłuch, niesamodzielność, podeszły wiek, słabość fizyczna, zmarszczki czy niektóre przykre cechy charakteru.

Zarówno studenci jak i młodzież szkolna uważają emeryturę za cechę naczelną starości, która jest zwykle wiekiem stabilizacji. Natomiast u respondentów-seniorów uwagę zwraca brak skojarzenia emerytury z wiekiem. Prawdopodobną przyczyną może być inna hierarchia wartości w życiu. Pieniądze dla seniorów nie są już celem lecz środkiem.

Wszyscy, choć młodzi zdecydowanie częściej, pejoratywnie widzą zmarszczki. To zapewne skutek długoletniej gloryfikacji młodości. Wszyscy uznają również mądrość życiową seniorów, potrzebę odpoczynku i spokoju oraz opiekuńczość starszych w stosunku do wnuków. Ci ostatni zapewne sami doświadczają troski, czułości, wyrozumiałości i wsparcia psychicznego od dziadków.

Każda grupa wiekowa odnotowuje niektóre przykre, uwypuklające się w starości cechy charakteru: zgorzknienie, marudność, złośliwość czy nawet zgryźliwość. Tu wiele zależy jednak od postawy człowieka wobec życia i pracy nad sobą bez względu na wiek. Te niewątpliwie ujemne cechy wynikają być może z samotności starych ludzi, odrzucenia, braku serdecznych i bliskich osób przy sobie, co wyraźnie pokazuje sondaż. Młodszy ludzie nie zauważają tych potrzeb emocjonalnych seniorów. Dziadkowie w obrębie rodziny funkcjonują głównie służebnie.

Studenci dostrzegają możliwości wynikające z „drugiej młodości”, wigor, radość życia i poczucie wolności.

Wszyscy, a seniorzy w stopniu największym, zauważają ograniczenia wynikające z chorób czy dysfunkcji ciała, co wiąże się to z potrzebą opieki lekarskiej.

Stosunek negatywnych skojarzeń ze starością do pozytywnych wynosi dla seniorów 1,61, dla studentów 0,82, dla juniorów 0,44. Oznacza to, że osoby w późnym okresie dorosłości postrzegają starość zdecydowanie mniej optymistycznie niż osoby młodsze, bo niedomagania i ograniczenia, znają z osobistych doświadczeń. Młodzi ludzie są mniej zorientowani w tej sprawie, a dla młodzieży szkolnej problemy starości są bardzo odległe i świat widzi ona w jasnych barwach.

III Uwagi i refleksje

Niewiele uwagi poświęcono możliwościom samorealizacji, jakie daje wiek senioralny. Tylko nieliczni seniorzy wspomnieli o odkrywaniu w sobie talentów i spełnianiu osobistych marzeń. W innych grupach wiekowych w ogóle nie zauważano takiego celu wykorzystania wolnego czasu. Najwidoczniej rozwój osobisty jest postrzegany przez osoby młodsze wyłącznie komercyjnie. Ze starością zaś kojarzone są zajęcia takie jak: rozwiązywanie krzyżówek i robótki ręczne. Tego typu preferencje przypisuje seniorom młodzież. Może takie obserwacje mieli okazję poczynić w swoim otoczeniu. Seniorzy z KUTW nie wspominają o tym wcale.

Jako pejoratywna cecha starości widziane są zmarszczki. Ktoś nawet użył określenia „brzydota”. Nie zauważa się, jak malarze czy fotograficy, wspaniałej faktury twarzy seniorów. To ona jest postrzegana jako bardzo ciekawy obiekt do odtwarzania czy rejestrowania. Twarz starego człowieka jest odbiciem stanu jego duszy i są na niej odcisnięte doznania całego życia. Na gładkiej twarzy młodej dziewczyny czy chłopca tego jeszcze nie ma.

Sygnalizowane są też obserwacje dotyczące korzystania przez seniorów z komunikacji miejskiej i posiadania zwierzaka w domu.

Dwoje seniorów podeszło do określenia początku starości nietypowo. Różnica w podanych przez nich wartościach wynosi ponad 100 lat. Jedna z tych wartości jest z pewnością bardzo zaniżona, druga – zawyżona, odnosząc je do realiów życia. Takie podejście świadczyć może o nieakceptowaniu starości albo o chęci podkreślenia swego poczucia humoru lub dystansu do zagadnienia.

Przeprowadzony sondaż rzuca pewne światło na sprawę postrzegania seniora w społeczeństwie. Jednak aby uzyskać szerszy obraz należałoby znacznie zwiększyć liczbę respondentów i sięgnąć do różnych środowisk.

Witryna UTW

nieregularnik Karkonoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
pismo słuchaczy i sympatyków KUTW
pod redakcją Janiny Peikert

FOTOGRAFIE:

- Janusz Karcz
- Ryszard Literacki
- Janina Peikert

SKŁAD KOMPUTEROWY
PROJEKT OKŁADKI
POMOC TECHNICZNA
KOREKTA

- Janina Peikert
- Janina Peikert
- Barbara Mączka
- Janina Peikert

WYDAWCA

Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze
ul. Lwówecka 18
58-503 Jelenia Góra

DRUK I OPRAWA

ESUS Agencja Reklamowo-Wydawnicza
ul. Południowa 54
62-064 Plewiska

Druk sfinansowano ze środków
Karkonoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Sekretariat KUTW

ul. Lwówecka 18 blok 12 p. 5
czynny w środy w godz. 11⁰⁰ - 14⁰⁰
tel. (75) 645 33 44
e-mail: janina.peikert@kpswjg.pl
www.kpswjg.pl/pl/kutw